

Csoma Mózés – Háda Béla¹: Kelet-Ázsia akut válságainak eszkalációs potenciálja – a Koreai-félsziget és Tajvan²

Vezetői összefoglaló

- A Koreai-félsziget két állama között fegyverkezési verseny zajlik, amelyet sorozatos erődemonstrációk kísérnek. 2022 óta mindkét koreai állam szorosabbra fűzte viszonyát régi-új „nagyhatalmi patrónusához”: a KNDK és Oroszország együttműködése révén Kelet-Ukrajna az észak-koreai gyártmányú rakéták teszt-helyszíne lett; Dél-Korea pedig az Egyesült Államokkal és Japánnal közös katonai gyakorlatokba kezdett.
- Kim Dzsong Ün észak-koreai vezető a látványos erődemonstrációk ellenére nem kockáztathatja a KNDK önálló államiségének fennmaradását, mivel a „birodalmat” apjától és nagyapjától kapta családi örökségként. Az elmúlt hónapok során egyértelművé vált, hogy Kim Dzsong Ün is megkezdte saját utódjának felkészítését és nyilvános bemutatását, ami azt jelenti, hogy hosszú távú tervekkel rendelkezik a rezsim jövőjére nézve.
- A tajvani társadalomnak mára külön identitása alakult ki, szinte senki sem akar egyesülni a szárazföldi Kínával. A politikusok is alkalmazkodnak ehhez.
- A választásoknak valójában nincs közvetlen köze a háború és béke kérdéséhez. Kína számára egyelőre elég, ha Tajpej nem lépi át a vörös vonalat és nem nyilvánítja ki függetlenségét.
- A sziget és a népköztársaság fegyveres egyesítését ma még nem érdemes megkísérelni, a felek saját pozícióik erősítésére játszanak a háborús eszkaláció elkerülése mellett.

2023-24 fordulójának heteiben a Koreai-félsziget két államának, valamint a Tajvani-szoros két oldalán farkasszemet néző pekingi és tajpeji hatalmi központok viszonya újabb mélypontra jutott. Mindkét régóta fennálló, geopolitikai törésvonalak mentén formálódó válság közeljövőjével összefüggésben felmerül egy újabb fegyveres konfliktus kirobbanásának veszélye, miközben háttérükben felsejlik az átalakuló nemzetközi rend vezető hatalmainak rivalizálása és a felek ehhez fűződő érdekei is. Jelen elemzésünk a Korea-közi feszültség és a tajvani választások nemzetközi reflexiói kapcsán abba kíván betekintést nyújtani, hogy milyen jellegzetességek határozzák meg az ismét élénk nemzetközi figyelemtől övezett ellenségeskedés háttérét, és mekkora esély mutatkozik arra, hogy a közeli jövőben a jelenleginél jóval súlyosabb konfliktussá eszkalálódjon. Ennek során elsőként a Koreai-félsziget helyzetének szentelünk figyelmet.

Az elmúlt hetekben tapasztalható Korea-közi feszültség háttere

Az elmúlt hetekben-hónapokban tapasztalható Korea-közi feszültség kialakulásának háttérében megemlítendő, hogy 2022 májusában konzervatív irányultságú államfő került beiktatásra a Koreai Köztársaságban. Jun Szok Jol államfő hivatalba lépésétől kezdődően az Egyesült Államok és Dél-Korea katonai-biztonságpolitikai együttműködése szorosabbá vált, aminek demonstratív megnyilvánulása volt, hogy 2023 júliusában a USS Kentucky nevű amerikai atomtengeralattjáró a dél-koreai Puszan kikötőjébe látogatott, sőt a hajó fedélzetét Jun Szok Jol dél-koreai államfő és Kim Gon Hi first lady is felkereste. A

Yonhap hírügynökség kommentárja szerint 1981 óta nem fordult elő, hogy amerikai nukleáris tengeralattjáró kössön ki valamelyik dél-koreai kikötőben.³ Mindezzel párhuzamosan fontos fejlemények történtek Dél-Korea és Japán relációjában is, a két szomszédos ország ugyanis a múltbeli történéseken – a japán

¹ Csoma Mózés a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet tudományos főmunkatársa. Email: Csoma.Mozes@uni-nke.hu; Háda Béla a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet tudományos munkatársa. Email: Hada.Bela@uni-nke.hu.

² A tanulmány a TKP2021-NVA-16 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NVA-16 pályázati program finanszírozásában valósult meg.

³ [Yoon inspects U.S. nuclear sub.](#) [online], 2023. 07. 17. Forrás: *Yonhap News* [2024. 01. 17.].

gyarmati uralom örökségén – felülemelkedve új korszakot nyitott a kétoldalú kapcsolatokban. Ezzel megvalósult az Egyesült Államok régi célkitűzése, hogy a kelet-ázsiai régióban lévő két elsőszámú szövetségese között pragmatikus viszony jöjjön létre, miközben mindketten felsorakoznak az amerikai érdekek védelme mentén. A háromoldalú együttműködés elmélyítésére 2023. augusztus 18-án Joe Biden amerikai elnök a Camp David-i rezidencián fogadta Jun Szok Jol államfőt és Kisida Fumio miniszterelnököt. A résztvevők több fontos kérdéskörben egyeztek meg a találkozó során: megállapodtak a közös fenyegetésekhez kapcsolódó eszmecserék jelentőségéről; közös nyilatkozatban deklarálták, hogy évente háromoldalú csúcstalálkozót és védelmi gyakorlatokat tartanak, valamint megosztják az észak-koreai rakétatesztekre vonatkozó valós idejű adataikat.⁴ A hármas csúcstalálkozóra reagálva Kang Szun Nam észak-koreai védelmi miniszter nyilatkozatot adott ki, amiben a formálódó együttműködést a NATO kelet-ázsiai változatának titulálta. A nyilatkozat az Egyesült Államokat „főbűnözőnek” nevezte, a Camp David-i hármas csúcstalálkozó összehívását pedig a nemzetközi béke és biztonság „túrhetetlen kigúnyolásának” titulálta.⁵ A háromoldalú katonai együttműködés első gyakorlati megnyilvánulása nem sokat váratott magára, ugyanis 2023 augusztusának végén sor került az első közös haditengerészeti gyakorlatra. A dél-koreai Csedzsuszigtettől délre lévő nemzetközi vizeken a három ország egy-egy rombolója vett részt, a gyakorlat pedig egy feltételezett észak-koreai rakéta elfogását célozta.⁶

A fenti előzményeket követően 2023 novemberétől vált fokozottan feszültté a helyzet a Koreai-félszigeten, amelynek során a fejlemények nagyon messzire jutottak a 2018-2019 időszakában tapasztalt általános enyhülés állapotától.

Folyamatos fegyverkezési verseny a Koreai-félszigeten

2023. november 21-én a KNDK felbocsátotta első kéműholdját, amely állításuk szerint azonnal megkezdte a dél-koreai és amerikai területeken lévő lokációk felmérését és fényképezését. Erre válaszul a Koreai Köztársaság részlegesen felfüggesztette a 2018 őszen megkötött katonai egyezményt, amelynek célja a demilitarizált övezet térségében kialakuló összecsapások lehetőségének mérséklése volt. Nem sokkal később – válaszul a KNDK kéműholdjának felbocsátására – Dél-Korea is hasonló eszközt állított földközi pályára, ami ismételten bizonyítja a két koreai állam állandó rivalizálását.

2023 decemberének végén Kim Dzsong Ün a Koreai Munkapárt Központi Bizottsága plenáris ülésének lezárásaként kijelentette, hogy a KNDK 2024 során három újabb kéműholdat kíván felbocsátani, valamint további nukleáris fegyvereket kíván gyártani. „Gyorsan kell reagálnunk egy esetleges nukleáris krízisre, és mozgósítanunk kell minden eszközt – beleértve a nukleáris erőt is –, hogy felgyorsítsuk felkészülésünket arra a nagy eseményre, amikor Dél-Korea egész területét ellenőrzésünk alá vonjuk.” – jelentette ki a KNDK elsőszámú vezetője. Az ország haditengerészetét egyúttal arra utasította, hogy fejlessze képességeit a pilóta nélküli eszközök – kém- és támadó drónok – alkalmazása terén. A drónok kapcsán megemlítendő, hogy 2022 decemberében komoly aggodalmakat váltott ki Dél-Koreában az a tény, hogy a KNDK öt drónt irányított a déli területekre, amelyek közül egy behatolt a szöuli államfői hivatalhoz közeli repüléstilalmi zónába is. A fentiek után fél évvel pedig egy phenjani fegyverkiállításon új típusú drónok is felbukkantak, amelyek alkalmasak felderítő és támadó műveletek végrehajtására is.⁷

Az észak-koreai fenyegetés folyamatossága lépéskényszerbe hozta az Egyesült Államok helyi szövetségeseit is. 2024 januárjában Japán bejelentette, hogy sikeresen föld körüli pályára állított egy megfigyelő műholdat, amelynek feladata az észak-koreai rakétakisérletekkel kapcsolatos adatok gyűjtése lesz.⁸ A dél-koreai fegyveres erők pedig sikeresen tesztelték egy hazai gyártású taktikai föld-föld rakétafegyver továbbfejlesztett változatát. A szöuli katonai források közlése szerint Cshonmu típusú, hazai gyártású indítóplatformra szerelhető új típusú rakétafegyver célja az, hogy precíziós csapásmérő képességet biztosítson

⁴ Kim Soo-yeon: [Trilateral summit to help bolster response to N. Korea's threats: presidential office](#). [online], 2023. 08. 20. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 06.].

⁵ [Press Statement of DPRK Defence Minister](#). [online], 2023. 08. 24. Forrás: KCNA [2024. 01. 05.].

⁶ Chae Yun-hwan: [S. Korea, U.S., Japan hold missile defense drills after N. Korea's botched rocket launch](#). [online], 2023. 08. 29. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 07.].

⁷ Kim Soo-yeon: [N. Korea to launch 3 more military spy satellites, build more nukes next year: state media](#). [2023. 12. 31. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 06.].

⁸ [Mitsubishi Heavy launches H-IIA rocket carrying Japan's spy satellite](#). [online], 2024. 01. 12. Forrás: Reuters [2024. 01. 13.].

az álcázott üregekben elrejtett észak-koreai tüzérség ellen. A rakéta képes áthatolni a több méteres földrétegen is, hogy megsemmisítse az ott lévő célpontokat. Az eszköz első változatát azt követően kezdték el kifejleszteni, hogy 2010-ben a KNDK részéről tüzérségi támadás érte a Sárga-tengeren lévő Jonpjong-szigetet.⁹

Folyamatos erődemonstrációk

A tavalyi év végén és az új év első napjaiban újabb aggasztó fejlemények zajlottak le, amelyek következtében a Koreai-félsziget konfliktusának lehetséges eszkalációja ismét megjelent a világsajtó szalagcímeiben. 2023. december 18-án helyi idő szerint reggel 8 óra 24 perckor Phenjan térségéből egy interkontinentális ballisztikus rakéta indítására került sor, ami mintegy 1000 kilométer távolságot megtéve a Koreai-félsziget keleti oldalán a tengerbe csapódott. A dél-koreai szakértők kezdetben nem tudták meghatározni, hogy szilárd vagy folyékony üzemanyaggal meghajtott eszközzel van-e szó. Ez volt az ötödik ICBM teszt a 2023-as esztendő során, a dél-koreai haderő fegyvernemei közös vezérkari főnöksége kijelentette, hogy minden információt megosztanak amerikai és japán szövetségeseikkel.¹⁰

A fentiek előzményeként meg lehet említeni, hogy néhány nappal korábban amerikai–dél-koreai egyeztetés zajlott le a két ország közös nukleáris stratégiájáról, amelynek kidolgozására a 2024-es esztendő folyamán fog sor kerülni. A két szövetséges továbbá új közös hadgyakorlatok tartásáról is egyeztetett, amiket az észak-koreai rezsím rendszerint regnálása elleni fenyegetésként értékel. 2023 decemberének közepén – tehát pár nappal az ICBM felbocsátása előtt – már lehetett sejteni, hogy „valami készül”, ugyanis a dél-koreai államfői hivatal egy magas rangú tisztviselőjének nyilatkozata alapján a hírügynökségek már beszámoltak a várható erődemonstrációról, amelynek következtében – 2023 júliusa óta immár másodszer – egy amerikai atomtengeralattjáró is érkezett Puszan kikötőjébe.¹¹ Erre reagálva először Phenjan térségéből egy rövid hatótávolságú rakéta indítására került sor, majd megtörtént az ICBM felbocsátása.

Bő két héttel később újabb incidensre került sor. 2024 januárjának legelején a KNDK ugyanis napokon keresztül tartó tüzérségi lögyakorlatba kezdett a félsziget nyugati partvidékén, a két koreai állam közti tengeri határvonal térségében. Az első napon mintegy 200 lövést adtak le a határvonal északi részén lévő „puffer zóna” irányába, ahol a 2018-as Korea-közi katonai egyezmény értelmében mindenfajta hadgyakorlatot és erődemonstrációt el kellett kerülni a közvetlen összecsapások elkerülése érdekében. A második napon 60 lövést adtak le az érintett terület irányába, a harmadik napon pedig 90-et. A lövések sem a dél-koreai hadseregben, sem a dél-koreai civil lakosságban és infrastruktúrában nem okoztak károkat, ugyanakkor Jonpjong-sziget lakóit – mint fentebb említettük ezt a területet 2010-ben egyszer már célzott találatok érték – óvóhelyekre evakuálták. Az erőfitogtatás harmadik napján Kim Jo Dzsong, az észak-koreai vezető befolyásos húga azt közölte, hogy az észak-koreai fegyveres erők csupán egy „*elterelő hadműveletet*” hajtottak végre, amik a part menti tüzérségi ütegek hangját szimulálták. A dél-koreai fegyvernemek egyesített vezérkari főnöksége ugyanakkor kijelentette, hogy Kim szavai egy „*gyenge vígjátékba*” illeszkező propagandafogásnak tekinthetőek, amik a dél-koreai hadsereg észlelő-felderítő képességét kérdőjelezzik meg.¹²

Az ICBM felbocsátása és a tüzérségi gyakorlat egyértelműen a rezsím erőfitogtatása volt, amelyet az amerikai–dél-koreai–japán hármas szövetséggel szembeni ellenérzésük jelzéseként, valamint az ország védelmi képességeinek demonstrálásaként hajtottak végre. Az új év során minden bizonnyal több hasonló incidensre lehet majd számítani. A dél-koreai hírszerzés ugyanis azt közölte, hogy az új év során különösen áprilisban – a szülői nemzetgyűlési választások előtt – és novemberben – az amerikai elnökválasztás idején – lehet számítani hasonló provokációkra.¹³

⁹ Chae Yun-hwan: [S. Korea successfully test-fires modified version of ground-based tactical missile](#). [online], 2024. 01. 12. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 13.].

¹⁰ Chae Yun-hwan: [N. Korea fires ICBM at lofted angle into East Sea](#). [online], 2023. 12. 18. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 05.].

¹¹ Song Sang-ho: [S. Korean official notes possibility of N. Korea launching ICBM this month](#). [online], 2023. 12. 15. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 06.]; valamint Yi Wonju: [U.S. nuclear-powered sub arrives in S. Korea amid possibility of N.K. ICBM launch](#). [online], 2023. 12. 17. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 05.].

¹² Chae Yun-hwan: [N. Korea stages artillery drills off western coast for 3rd day: S. Korean military](#). [online], 2024. 01. 07. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 09.].

¹³ Kim Soo-yeon: [N.K. leader says 2 Koreas are 'hostile nations at war' with no chance of unification](#). [online], 2023. 12. 31. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 04.].

Ukrajna az észak-koreai rakéták teszt-helyszíne

A Koreai-félszigeten zajló folyamatok a nemzetközi viszonyok átrendeződésének következtében már szorosabban kapcsolódnak az orosz-ukrán háborúhoz is. Bár a nyilvánosság előtt Oroszország és Észak-Korea egyaránt tagadta, hogy bármilyen fegyverüzletet kötöttek volna, de tavaly hivatalosan is megállapodtak arról, hogy elmélyítik katonai kapcsolataikat. A két ország közötti együttműködés 2024 első napjaiban ismét előtérbe került, amikor a Fehér Ház nyilvánosságra hozta, hogy Oroszország december 30-án és január 2-án észak-koreai gyártmányú rövid hatótávolságú ballisztikus rakétákat vetett be az ukrán erők ellen.¹⁴ Az Egyesült Államok és szövetségesei 2024. január 10-én közös nyilatkozatban ítélték el a történeteket, amire válaszul Vaszilij Nebenzja orosz ENSZ-nagykövet az „orszáellenes-propaganda” újabb megnyilvánulásáról tett említést, nem tagadta ugyanakkor, hogy sor került volna az észak-koreai fegyverek bevetésére az ukrán hadszíntéren. A dél-koreai ENSZ-nagykövet ezzel párhuzamosan közölte, hogy az ukrainai történések értékes betekintést nyújtanak a phenjani rakéta-program technikai részleteibe. Hvang Dzsun Guk ENSZ-nagykövet szavai szerint a KNDK egyértelműen kísérleti terepnek tekinti Ukrajnát. A bevetett eszközök KN-23-as típusú rakéták voltak, amelyek közül az egyik 460 kilométer távolságot repült. Ez megegyezik az észak-koreai kilövőhely és a dél-koreai Puszan város közötti távolsággal, így – dél-koreai szemszögből – akár szimulált támadásnak is értékelhető.¹⁵

A fejleményekkel kapcsolatosan Victor Cha, az Egyesült Államokban működő Stratégiai és Nemzetközi Tanulmányok Központjának (CSIS) alelnöke kijelentette, hogy Oroszország és Észak-Korea együttműködése felveti azt az aggasztó kérdést, hogy a két ország között létrejöhet-e kooperáció a fegyvergyártásban. Az említett kutatóközpont fórumán elhangzott egy olyan megállapítás is, amely szerint a KNDK fegyvergyártására – ezen belül pedig a rakéta-programra – mindig is korlátozó hatással volt a rendelkezésre álló erőforrások hiánya. A mennyiségi termelést korlátok közé szorította a nyersanyagok elérhetősége, valamint a gyártólétesítmények állapota. Az Oroszországgal való együttműködés fokozódása viszont azt a veszélyt hordozza magában, hogy a gyártólétesítmények fejlesztésre kerülnek, és a phenjani rezsim még fejlettebb rakétaeszközöket tud majd előállítani. Ez pedig a KNDK részéről még „erőteljesebb és felbátorodottabb” magatartáshoz fog vezetni. A fórumon az is elhangzott Sydney Seiler, az Egyesült Államok Nemzetbiztonsági Tanácsa egykori tisztviselőjének részéről, hogy Kínának ki kellene használnia stratégiai helyzetét arra vonatkozóan, hogy mérsékelje az orosz-észak-koreai együttműködés elmélyülését. Kim Dzsong Ün ugyanis túlságosan felbátorodott attól, ami a Moszkva-Phenjan relációban az elmúlt két év során végbement.¹⁶ Ehhez mindenképpen szükséges hozzátenni azt is, hogy az 1960-as évek elejétől a KNDK képes volt maximálisan kihasználni a Szovjetunió és Kína rivalizálását, nem foglaltak állást egyik „nagy hatalmi patrónus” mellett sem, ugyanakkor saját maga számára mindkét irányból megszerezte az elérhető hasznot.

A koreai konfliktus eszkalációjának lehetősége

A tavalyi év során több olyan megjegyzés is elhangzott a szembenálló felek részéről, amelyek a Koreai konfliktus eszkalációjának lehetőségét hordozták magukban. Mint említettük, 2023. július 19-én a USS Kentucky nevű amerikai atomtengeralattjáró látogatást tett a dél-koreai Puszan kikötőjében, az amerikai-dél-koreai szövetség erősségének demonstrációjára reagálva pedig a KNDK honvédelmi minisztere kilátásba helyezte országa nukleáris arzenáljának bevetését. Az észak-koreai nyilatkozatot követően a dél-koreai fél viszont azt közölte, hogy az északi nukleáris erők alkalmazása a Kim-klán uralmának végét fogja eredményezni a Koreai-félsziget északi részén.¹⁷

2023 decemberének utolsó napjaiban a Koreai Munkapárt Központi Bizottságának plénumán Kim Dzsong Ün úgy jellemezte a két rivális koreai állam kapcsolatát, mint két „háborúban álló ellenséges ország” viszonyát. Kim hangsúlyozta, hogy a továbbiakban nem tekinti a Koreai Köztársaságot partnernek

¹⁴ N. Korea-Russia cooperation stokes questions over potential for weapons coproduction: expert. [online], 2024. 01. 12. Forrás: The Korea Times [2024. 01. 13.].

¹⁵ Jonathan Landay - Arshad Mohammed: Ukraine is 'test site' for N. Korean missiles - S. Korea. [online], 2024. 01. 10. Forrás: Reuters [2024. 01. 12.].

¹⁶ N. Korea-Russia cooperation stokes questions over potential for weapons coproduction: expert. i.m.

¹⁷ Chae Yun-hwan: S. Korea hits back after N. Korea warns against U.S. nuclear submarine visit, NCG. [online], 2023. 07. 21. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 04.].

a megbékélés és a békés együttélés felé vezető úton. Szavai szerint az északi és a déli állam relációja már nem „*ugyanannak a népnek*” a belső ügyeként értelmezhető, hanem két hadiállapotban lévő ország kapcsolataként. Az elsőszámú vezető megjegyzésének háttérében az húzódik, hogy a konzervatív szöuli kormányzat 2023-ban a folyamatos provokációk következtében ismét elsőszámú ellenségének nyilvánította a KNDK-t, ami az ország védelmi fehér könyvében egyértelműen meg is jelent.¹⁸

A Dél-Koreához fűződő megváltozott kapcsolat jele az is, hogy a KNDK hivatalos dokumentumaiban 2023-tól egyre gyakrabban említik a déli szomszédot annak hivatalos nevén, tehát Koreai Köztársaságként. Kim Dzsong Ün befolyásos húga – aki szerepe szerint a rezsim „kemény hangja” és a legdurvább hangvételű nyilatkozatokat szokta tenni – több alkalommal is használta a Koreai Köztársaság kifejezést, ami azonban korántsem a hivatalos államközi kapcsolatok fenntartásának igényére utal, hanem inkább egyfajta gúnyolódásként emlegetik.¹⁹

A feszültség fokozódását és az elrettentés szükségességét egyaránt jelezve Sin Von Sik dél-koreai védelmi miniszter 2024. január 12-én kijelentette, hogy az észak-koreai nukleáris fenyegetés elhárításához a déli fegyveres erőknek rendelkeznie kell azzal a képességgel, hogy vészhelyzet esetén megsemmisítsék a KNDK vezetését. A „*Koreai hatalmas büntetés és megtorlás*” (KMPR) nevű operatív művelet a „*Gyilkos lánc*” nevű vészhelyzeti tervsorozat részét képezi, amelyet Dél-Korea megelőző csapást végző platformja és az ország rakétavédelmi rendszere hajtana végre. A védelmi miniszter személyesen szemlélte meg a tervsorozathoz szükséges – jelenleg fejlesztés alatt álló – nagy hatótávolságú levegő-föld rakétákat, a fel-derítő- és támadó feladatokat ellátó drónokat, valamint a rakétavédelmi rendszert.²⁰

A fenti fejlemények kétségkívül rendkívül fenyegetőek a phenjani rezsimet irányító Kim-család számára, ugyanis a konfucianus alapokon nyugvó koreai kultúrában a felmenőktől kapott örökség ápolásának kiemelt jelentősége van. A rendszert kialakító Kim Ir Szen pártfőtitkár a konfucianus szabályok szerint saját fiának adta át az ország irányítását, Kim Dzsong Il pedig egészségi állapotának rosszabbodásával szintén saját fiát jelölte ki örököséül. Kim Dzsong Ün jelenlegi elsőszámú vezető tehát valamennyi retorikai kirohanás és látványos erődemonstráció ellenére sem teheti kockára a KNDK önálló államiságának fennmaradását, mivel a „birodalmat” apjától és nagyapjától kapta családi örökségként. Ráadásul az elmúlt hónapok során egyértelművé vált, hogy Kim Dzsong Ün is megkezdte saját utódjának – Kim Dzszue nevű tíz év körüli kislányának – felkészítését és nyilvános bemutatását, ami egyértelműen arra utal, hogy hosszú távú tervekkel rendelkezik a rezsim jövőjére nézve és nem egy bizonytalan kimenetelű fegyveres konfrontációba kíván belemenni.²¹

A tajvani problémakör kiéleződésének rövid távú okai

2024. január 13-án tartották a Kínai Köztársaság 1992-óta 10. törvényhozási- és 8. államfőválasztását, melyet a Kínai Népköztársasággal a megelőző másfél év során súlyosabbá váló feszültségek miatt kiemelt nemzetközi figyelem, és a regionális biztonsági helyzetre vonatkozó hatásait illetően élénk spekulációk kísérték. Összhangban napjaink háborús konfliktusoktól és retorikáktól meghatározott nyugati közhangulatával a legtöbbször érdekelt kérdéssé az vált, hogy a választások eredménye erősítheti-e Kína és az Egyesült Államok szembenállását a térségben, esetleg kiprovokálhat-e egy kínai katonai beavatkozást Tajvan ellen? Még ha érthető is a két vezető hatalom kapcsolatainak fejlődésével, vagy visszafejlődésével összefüggő aggodalom, azt fontos látni, hogy ez nem a tajvani választások eredményén múlik.

A szárazföldi Kína és Tajvan viszonyának alakulását ugyanis hosszú ideje ható jelenségek formálják, amelyek mostanra mindhárom érdekelt fél (a harmadik az USA) részéről a konfrontatívabb elemek erősödéséhez vezettek. Tulajdonképpen 3 tényező miatt látszik most ebben a viszonyrendszerben nagyobb konfliktuspotenciál. Ezek a következők:

1. 2012-től a kínai külpolitikai érdekérvényesítés és hatalmi építkezés egy, a korábbinál érezhetően aktívabb, a területi vitákat illetően a katonai erővel való fenyegetést is nyíltabban vállaló szakaszába lépett. Peking számára pedig a kínai egység, tehát Tajvan és a tajpeji kormány által ellenőrzött

¹⁸ Kim Hyung-jin: [South Korea defense report revives 'enemy' label for North](#). [online], 2023. 02. 16. Forrás: AP [2024. 01. 05.].

¹⁹ Kim Soo-yeon: [N.K. leader says 2 Koreas are 'hostile nations at war' with no chance of unification](#). i.m.

²⁰ Chae Yun-hwan: [Defense chief calls for maintaining capabilities to strike N.K. leadership](#). [online], 2024. 01. 12. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 13.].

²¹ Kim Soo-yeon: [Seoul's spy agency sees N.K. leader's daughter Ju-ae as 'most likely successor'](#). [online], 2024. 01. 04. Forrás: Yonhap News [2024. 01. 05.].

kisebb szigetek egyesülése az „anyaországgal” olyan, ideológiai szintre emelt nemzeti ügy, amelyből nem engedhet komoly külső és belső tekintélyvesztés nélkül.

2. Elmúlni látszik a szárazföld és a sziget gazdasági interdependenciák által hajtott közeledésének időszaka (mely sokak szemében a két társadalom szabad akaratból lezajló egyesülésének útját jelentette volna) és az elmúlt évtizedben felerősödött Tajvanon az a politikai kommunikáció, amely szerint a sziget függetlenségének majdani kikiáltása helyes és elkerülhetetlen a jövőre nézve. Ebben Kína belső folyamatainak (Xi Jin-ping hatalmának megerősödése, vagy Hong Kong autonómiájának letörése) elriasztó hatása is közrejátszott.
3. Az Amerikai Egyesült Államok a kínai kihívás fokozódását és a 2020-as évek elejének geopolitikai folyamatait észlelve egyre nagyobb hangsúlyt fektet kelet-ázsiai pozícióinak megőrzésére és erősítésére. Ez együtt jár térségbeli szövetségeseinek nyújtott biztonsági garanciáinak hitelesítésével. Tajvan a saját biztonságát éppen az amerikai katonai partnerségtől reméli, a világ két vezető hatalmának élesedő szembenállása pedig egyúttal az érintettek barátait és szövetségeseit is erősebb állásfoglalásra ösztönzi, amiben a tajvani radikálisabb függetlenségpártiak a történelmi alkalmat láthatják a helyzet végleges tisztázásra. Mindez a népköztársaság elitjét természetesen irritálja.

A „történelmi helyzetből” fakadó hatások mellett ugyanakkor kínai szempontból sokkal aggasztóbbak a hosszú távú fejlemények, amelyek a két társadalom egymástól való távolodását eredményezik és teljesen függetlenek a kormányzó erők ideológiájától és a vezetők személyétől. Egy tajvani-kínai konfliktus (változó intenzitás mellett bár, de) állandósulását, illetve háborús eszkalációjának veszélyét valójában ez a ma irreverzibilisnek tűnő tényező okozza.

Tajvan szuverén törekvéseinek hosszú távú támaszai

A két terület szétválása óta eltelt csaknem 75 évben Tajvan lakossága természetes demográfiai folyamatok hatására kicserélődött, ami a politikai preferenciák és önszemlélet jelentős átalakulásával járt együtt. Miközben az egykori polgárháborúban közvetlenül érintett, illetve a szárazföldi Kínához szorosabban kötődő (voltaképpen mindig is számszerű kisebbségben volt²²) csoportok lélekszáma egyre csökkent, a szigeten született és önmagukat egyre inkább tajvaniként identifikáló generációk döntő túlsúlyba kerültek. A folyamat a világ más pontjain is magától értetődő és civilizációs háttértől független lenne, sőt, a kínaiak esetében éppen a civilizációs háttér jelentette a legstabilabb elemét. Noha Tajvan jelenkori népességének 95%-a han nemzetiségi gyökerekre támaszkodik²³ – tehát nagyobb részük, mint a Kínai Népköztársaságé, ahol ez az arány 91% körül van²⁴ – az évtizedek előre haladtával egyre növekedett azok száma, akik a sziget tartós, vagy végleges különállásában gondolkodtak. Bár a kínai kultúra különböző elemeinek ápolása a han származásúak részéről nem vita tárgya, a szárazföldi Kínától való érzelmi eltávolodás azon családok körében is megfigyelhetővé vált a szigeten született generációk túlsúlyba kerülésével, amelyek eredetileg a polgárháború végével költöztek át Tajvanra és egység tudatuk sokáig megkérdőjelezhetetlen volt. A demográfiai trendekből fakadó szétfejlődés²⁵ közvetlen, a kormányzati politikára is ható jelentősége a tajvani demokratikus átalakulással vált egyértelművé, amikor a Kuomintang addigi állampárti szerepe véget ért, és a tajvani társadalom részéről szabadon választhatókká váltak az eltérő politikai preferenciákat képviselő pártok is. A nyolcvanas évek végétől elindult folyamat az 1992-es, első szabad választásokban csúcsonyosodott ki, melyet a Kuomintang ugyan megnyert, de fellépett első számú riválisa is a szociálliberális eszmeiséget képviselő és egyre inkább tajvani nacionalizmusban gondolkodó Demokratikus Haladó Párt (DPP) képeben.

A mögöttünk álló évtizedek során a lakossági többség – noha a Kínával való jó viszonyt támogatta és kihasználta volna ennek gazdasági lehetőségeit – egyre kevésbé érdeklődött az egyesülés ügye iránt és

²² Shih Cheng-feng: Language and Ethnic Politics in Taiwan. *International Journal of Peace Studies*, Vol. 8 (2003), No. 2, 89-102. 89.

²³ **People – Fact Focus**. [online], Forrás: Government Portal of the Republic of China [2024. 01. 06.].

²⁴ Ning Jizhe: **Main Data of the Seventh National Population Census**. [online], 2021. 05.11. Forrás: National Bureau of Statistics, PRC [2024. 01. 06.].

²⁵ Hogy a szétfejlődés mikor indult valójában, azzal kapcsolatban persze komoly érvként hozható fel, hogy a helyi társadalom már a japán gyarmatosítást lehetővé tevő 1895-ös Simonoszeki béke következményeképpen elszakadt a szárazföldet jellemző politikai és társadalmi folyamatoktól.

egyre erősödött a szigethez köthető identitás, melynek Tajvan jóléti és demokratikus vívmányai is részét képezték.²⁶

Egyszerű többségi választási rendszerének „a győztes mindent visz” elve kedvezett a pártrendszer kétpólusúvá válásának. Ennek megfelelően a Kínai Köztársaság politikai életén belül a Kuomintang a konzervatív, míg a DPP a liberális oldal szerepét játszotta, és mivel a közvélemény alakulását a konzervatív oldalnak is tudomásul kellett vennie, a kínai egység majdani helyreállítása egyre súlytalanabb, a béke kedvéért a bizonytalan jövőbe száműzött kérdéssé vált. Felmérések szerint a kilencvenes évek elejétől napjainkig a tajvani lakosságon belül az abszolút többség a jelenlegi status quo fenntartását támogatja (akár meghatározatlan ideig, akár egy későbbi határozatig, akár egyértelműen a függetlenné válás felé haladva). Emellett a válaszadók több, mint 80%-át alkotó csoport mellett ma már kevesebb, mint 2% támogatná a két terület azonnali egyesülését.²⁷ Nagyon sok múlik persze a kérdések feltételén, de 2023 őszén már olyan felmérések is napvilágot láttak, amelyek szerint a nyíltan függetlenségpártiak csak nem 50%-át adták a válaszadóknak.²⁸ Abban széles körű egyetértés mutatkozik a felmérések készítőinek körében, hogy az egyre fiatalabb korcsoportokban egyre nő a függetlenséget támogatók részaránya. Érdekes emellé odatenni a lakosság identitásáról készült felmérések eredményeit is. Az NCCU által publikált adatok szerint a kétezres évek elejétől a társadalomban többségbe kerültek azok, akik egyedül tajvaniként határozzák meg az identitásukat, részarányuk pedig azóta növekszik. 2023 nyarán a válaszadók 63%-a tartozott már ide. Ezzel párhuzamosan fokozatosan csökkent a kétezres évek előtt dominánsnak számító tajvani-kínai kettős identitásúak részaránya, nagyjából a válaszadók 30,5 %-a határozta így meg magát.²⁹ A kilencvenes évek elejétől ugyanakkor töretlen csökkenést mutat az önmagukat kizárólag kínaiaként meghatározók száma, arányuk napjainkban 2,5% körül van és minden jel szerint túlnyomórészt az idősebb korcsoportból kerülnek ki.

Ezeket az attitűdöket a választott vezetők sem hagyhatják figyelmen kívül, a két vezető párt közötti hozzáállásban annyi markáns különbség alakult ki, hogy míg a DPP egyre nyíltabban vállalta fel a tajvani szuverenitás majdani elkerülhetetlenségének ügyét, a Kuomintang ezt ennyire direkt nem képviseli és a szárazfölddel való testvéri kapcsolatok megőrzése mellett érvel. Így napjainkra előállt az a – történelmi nézőpontból szemlélve – paradox helyzet, hogy az egykor bűnözők bandájának kikiáltott halálos polgárháborús ellenség eszmei örökösének számító Kuomintang tajpeji kormányzása kívánatosabb a pekingi pártalimi elit szemében, mint bármelyik másik releváns párté.

Mindebből következően fontos szem előtt tartani, hogy a tajvani krízis központi kérdése nem az, hogy ki lesz az elnök, vagy melyik párt kerül fölénybe a törvényhozásban, hanem hogy miképpen viszonyul a fennálló status quo-hoz és levon-e olyan következtetéseket a világtrend gyorsuló átalakulásából, hogy célravezető lehet a sziget de facto függetlenségéből továbblépni a de jure függetlenség állapotába? Kína 2022 nyarától (Nancy Pelosi amerikai alsóházi elnök tajvani látogatásától) intenzifikálódott erődemonstrációi éppúgy, mint a kínai kormány határozott, az egyesülést elkerülhetetlennek nevező nyilatkozatai egy ilyen fordulat megelőzését szolgálták. Ez politikai szempontból nagyon fontos a pekingi kormánynak, de természetesen csak korlátozott perspektívákat tulajdoníthatunk neki és nem is annyira Kína növekvő erejét mutatja, mintsem az eszköztelenséget a probléma más típusú megoldására. A valóság ugyanis az, hogy ma már nincs Tajvanon olyan kormányképes politikai erő, amely a sziget és a szárazföld egyesítésében gondolkodna. Peking számára pedig a katonai fenyegetés maradt az egyetlen eszköz, amivel elrettentheti a mindenkori tajpeji kormányt ennek az – egyébként nagyon széles körben ismert – ténynek a nyílt kimondásától. Pekingi szemszögből a 2016. évi választások DPP-nek kedvező eredménye és a szuverenitáspárti álláspontját nyíltan vállaló Tsai Ing-wen asszony államfői mandátuma³⁰ kifejezetten kellemetlen fejlemény volt, amely elindította a szorosközi kapcsolatokat a jelenleg tapasztalható mélypontjuk felé. Nem érdektelen azonban, hogy megerősödésében a kínai politikának is megvolt a sajátos szerepe, miután a Hong Kong-i

²⁶ [Taiwan Independence vs. Unification with the Mainland \(1994/12~2023/06\)](#). [online], 2023. Forrás: Election Study Center, National Chengchi University [2024. 01. 04.].

²⁷ [Taiwan Independence vs. Unification with the Mainland \(1994/12~2023/06\)](#). [online], 2023. Forrás: Election Study Center, National Chengchi University [2024. 01. 04.].

²⁸ Chung Li-hua - Jonathan Chin: [Poll shows 48.9% support independence](#). [online], 2023. 09. 02. Forrás: Taipei Times [2024. 01. 04.].

²⁹ [Changes in the Taiwanese/Chinese Identity of Taiwanese as Tracked in Surveys by the Election Study Center, NCCU \(1992-2023.06.\)](#). [online], 2023. Forrás: National Chengchi University [2024. 01. 14.].

³⁰ [Tsai Ing-wen wins 2016 ROC presidential election](#). [online], 2016. 01. 17. Forrás: Taiwan Today [2024. 01. 03.].

tömegmegmozdulások elfojtásával és a terület autonómiájának csorbításával érvet szolgáltatott az egyesülést ellenzőknek és nagyban elősegítette Tsai és a DDP újabb, 2020. évi választási győzelmét.³¹

A fenyegetés azonban politikai értelemben nagyon korlátozott taktika – vagy beváltják, vagy célszerű visszalépni belőle, különben fokozatosan veszít hiteléből. A 2022 februárjában nyílt háborúvá eszkalálódott orosz-ukrán konfliktus katonai és politikai tanulságai, valamint az Egyesült Államok biztonsági garanciái iránt mutatkozó fokozódó igény új lendületet adtak a fegyverkezési trendeknek és a kelet-ázsiai védelmi együttműködések fejlődésének is. Ennek pedig Kína represszívabbá váló hatalmi politikája lett az első számú hivatkozási alapja. Pekingnek ezzel összefüggésben két dilemmával is szembe kell néznie: egyrészt, rendkívül impozáns fegyverkezési eredményei az előttünk álló években valószínűleg zenitjükre juttatják a Népi Felszabadító Hadsereg erőfölényét a Kínával területi vitában álló államokkal és Tajvannal szemben. Ezen országok többségében azonban szintén komoly haderőfejlesztés zajlik, amely a későbbiekben a relatív kínai erőfölény csökkenését, tehát egy velük felvállalt fegyveres konfliktus költségeinek növekedését eredményezheti. Amennyiben tehát Pekingben háborús megoldásban gondolkodnak, annak időpontját pusztán katonai szempontból úgy érdemes kiválasztani, hogy kihasználhassák a legnagyobb kínai erőfölény rövid időablakát. Logikusan mérlegelve tehát ez a forgatókönyv nem a tajvani választásokhoz kötődik. Nagyon fontos ugyanakkor azt is látni, hogy az Egyesült Államok várható reakciója kritikus tényezője a katonai beavatkozással összefüggő kínai számításoknak. Az 1979. évi Taiwan Relations Act hatályba lépése óta az USA a stratégiai kétértelműség gyakorlatát folytatja, amely bár nem deklarál védelmi kötelezettségeket a sziget javára, de kimondja Washington érdekltségét a vita békés rendezésében és lehetővé teszi a modern fegyverek szállítását a tajvani fegyveres erők számára.³² Kétértelmű jellegét az adja, hogy szándékosan homályban tartja: Washington egy szárazföldi kínai támadás esetén fegyveres erővel is Tajvan védelmére kelne-e, avagy sem? Joe Biden egy erre irányuló újságírói kérdésre reagálva 2021 októberében igennel felelt,³³ ám az amerikai külpolitikai establishment később igyekezett tompítani a nyilatkozatát azal, hogy az elnök nem kíván változtatni a Tajvannal kapcsolatos politikai vonalvezetésén.³⁴ Nem nehéz azonban belátni, hogy az a fegyveres erő és pénzügyi mozgástér, ami elégséges lehet egy Tajvan elleni sikeres háborúhoz, messze nem elég az Egyesült Államokkal vívandó háborúra. Ez alapjaiban boríthatja a kínai stratégiai számításokat, mivel valójában senki sem tudja, hogy hol húzódnak egy eredményes katonai fellépés minimális feltételei és milyen mértékű költségekkel és veszteségekkel kell kalkulálni egy ilyen esetben. Mint utaltunk rá, az orosz-ukrán háború nemzeti ellenállással, valamint modern védelmi eszközökkel és eljárásokkal kapcsolatos (a támadó számára) kedvezőtlen tapasztalatainak feldolgozása további feladatot jelent egy esetleges invázió megtervezésekor.

A 2024. évi választások nyomán

Tajvanon a január 13-ai választások kérdései között természetesen elkerülhetetlenül jelen volt a szárazföldre való viszony és a sziget biztonságának kérdése, melyben a társadalom többsége évtizedes beidegződései alapján a status quo megőrzését és a konfliktus elkerülését preferálta. Mindez tükröződött az esélyes elnökjelöltek kommunikációjában is, akik részéről senki sem fogalmazott meg igazán Kína-barát üzeneteket a szavazók felé.³⁵ Közülük végül a Demokratikus Haladó Párt jelöltje, az addigi alelnök, Lai Ching-te került ki győztesként a szavazatok 40%-ának elnyerésével. Ez egyrészt alulmúlta a leköszönő elnök, Tsai Ing-wen 2020-as választásokon elért több, mint 50%-os eredményét, másrészt viszont azt jelenti, hogy a DPP egyvégtében harmadjára adhatja a Kínai Köztársaság államfőjét,³⁶ ami a leghosszabb kormányzati időszakot biztosíthatja a párt számára a demokratikus átalakulás óta. A Kuomintang jelöltje, Hou Yu-ih 33,5%-ot, míg a harmadik erős jelöltnek tekintett Ko Wen-je a Tajvani Néppárt képviselőjében

³¹ Kenji Kawase: [Sway of Hong Kong oppression on Taiwan's elections fades](#). [online], 2024. 01. 12. Forrás: NIKKEI Asia [2024. 01. 13.].

³² Matura Tamás: Az Egyesült Államok és Tajvan kapcsolatai. In: Háda Béla – Matura Tamás (szerk.): Az Amerikai Egyesült Államok ázsiai kapcsolatai, Dialóg Campus, Bp., 2020. 199-222. 205-206.

³³ 'Yes': [Biden says US would defend Taiwan against China](#). [online], 2021. 10. 22. Forrás: AlJazeera [2024. 01. 13.].

³⁴ David Brunnstrom - Trevor Hunnicutt: [Biden says U.S. forces would defend Taiwan in the event of a Chinese invasion](#). [online], 2022. 09. 19. Forrás: Reuters [2024. 01. 03.].

³⁵ Kenji Kawase: i.m.

³⁶ Yimou Lee - Sarah Wu: [Taiwan voters rebuff China, ruling party gets third presidential term](#). [online], 2024. 01. 13. Forrás: Reuters [2024. 01. 14.].

26,5%-ot kapott.³⁷ A Törvényhozó Jüan erőviszonyai kevésbé kedvezően alakulnak majd a DPP számára, itt elveszítette a többségét. A Kuomintang 52 képviselői mandátumával szemben 51 hellyel rendelkezik. A mérleg nyelvét itt Ko pártjának 8 fős frakciója jelentheti, a Kínai Köztársaság tehát sok politikai egyeztetéssel és alkudozással járó, a korábnál kevésbé gördülékeny kormányzati ciklus elé néz. Ez azonban a Kínával fennálló viszony alapjait aligha érinti majd.

A Pekinggel fennálló feszültségek szemüvegén keresztül nézve az első kommentárok többnyire a kínai nyomás hatástalanságát emelték ki az eredmények magyarázatok. Mivel a választások körül igen nagy volt a „külpolitikai zaj”, a választók nyilván nem vonhatták ki magukat teljes egészében ennek hatása alól, még ha a politikai preferenciáikat első sorban a saját társadalmuk gazdasági és szociális viszonyainak javítását célzó programok határozták is meg. Nem érdemes vitatkozni azon, hogy mennyire befolyásolta a választókat a külső nyomással szembeni dac, a krízis alakulása szempontjából lényeges jelenség, hogy a győztes elnökjelölt megnyilvánulásai tükrözték a status quo megőrzésével kapcsolatos általános törekvéseket. Lai sem akarta provokálni a nagy szomszédot, még ha szuverenista ideológiai irányultsága egyértelmű is. Látni kell azt is, hogy noha az Egyesült Államok és kelet-ázsiai szövetségesei sorra gratuláltak a győztes jelöltnek, Tajvan függetlenségének kikiáltása továbbra sem támogatott lépés a részükről.³⁸

Konklúziók

A második világháborút követően megkezdődött hidegháborús konfrontáció két leginkább szignifikáns kelet-ázsiai frontvonalát – a Koreai-félszigetet és a Tajvani-szorost – napjainkban a világ elsőszámú feszültségócai között szokták emlegetni, ahonnan egy kiterjedtebb katonai összecsapás is kezdetét veheti. Az elmúlt hónapokban tapasztalható erős szembenállás a „frontállamok” között ugyanakkor egyrészt már hosszú ideje érvényesülő társadalmi és politikai trendek eredőjeként alakult ki, másrészt kilátásait illetően nagyban meghatározza az ellenfelek mögött álló nagyhatalmi támogatás, amely az esetleges háborús eszkaláció költségeit nagyon nehezen kalkulálhatóvá teszi. Utóbbi tekintetben érdemes emlékeztetni rá: míg a tajvani krízis egyik vitás fele a Föld második legerősebb hatalma, addig a koreai válság két olyan állam között zajlik, amelyek közül az egyik de facto atomhatalom, míg a másiknak védelmi egyezménye van az Egyesült Államokkal.

Egyik krízis sem függetleníthető teljesen a világrend napjainkban zajló átalakulásától, amely egyszerre hozza lépéskényszerbe a vezetésre aspiráló államokat és nyit meg korábban nem adott lehetőségeket a kisebb szereplők számára. Ez az Egyesült Államok vonatkozásában a pozíciók megerősítését és a védelmi garanciák hitelesítését ösztönzi Kelet-Ázsiában a kihívó Kínai Népköztársasággal szemben. Utóbbi pedig nagyhatalmi tekintélyének és saját koncepciója szerinti területi egységének védelmében a korábnál nagyobb arányban támaszkodik gyorsan fejlődő katonai erejére, mellyel egyúttal a Tajvan, vagy a Félsziget státuszának kérdésben nem, vagy kevésbé érintett államok részéről is fokozza a fenyegetettség érzését. Oroszország az Ukrajnával folytatott háborújának következményeivel szembesülve kritikátlan támogatásáról biztosítja Pekinget a tajvani helyzet kezelésében, kapcsolatai Észak-Koreával pedig új lendületet vettek, amely nagyszerű lehetőséget kínált az utóbbi számára, hogy részlegesen kitörjön a nemzetközi közösség büntetőintézkedéseinek karanténjából.

Az elemzők nagy része az esetleges konfrontáció kezdeményezését a KNDK és a Kínai Népköztársaság részéről tartja elképzelhetőnek, ugyanakkor fontos leszögezni, hogy sem az észak-koreai rezsím döntéshozói, sem a pekingi vezetés nem érdekelt abban, hogy egy elhúzódó és bizonytalan következményekkel járó fegyveres konfliktust hozzon létre. Egy újabb koreai háború kitörése ugyanis minden bizonnyal a phenjani rezsím megszűntét vonná maga után. Az orosz-ukrán háború fejleményeit és a konfliktus elhúzódását bizonyára Pekingben és Phenjanban is rendkívül alaposan elemzik: a kínai döntéshozók látják és kihasználják azt a helyzetet, hogy a nyugati szankciók következtében Oroszország gazdasága egyre inkább függő helyzetbe kerül Kínától; a phenjani rezsím vezetői pedig tudják, hogy ők – ellentétben Oroszországgal és Kínával – nem egy nagyhatalom irányítói, és egy általuk kezdeményezett konfliktus esetén aligha számíthatnának a „nagyhatalmi patrónusok” teljeskörű támogatására.

³⁷ Uo.

³⁸ Matt Yu - Lin Yu-li - Chen Yun-yu - Lee Hsin-Yin: [Int'l community congratulates Taiwan on elections, eyes more exchanges](#). [online], 2024. 01. 14. Forrás: Focus Taiwan [2024. 01. 14.].

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

ELEMZÉSEK 2024/1

Tajvan számára a szárazföldi Kínához fűződő viszonyban sem a belső társadalmi kényszer (a lakosság elsőpró támogatása a status quo „végtelenítése” mellett) hatása nem hagyható figyelmen kívül, sem az erősödő amerikai-kínai rivalizálás, amely megvillantja a radikálisabb szuverenitás-pártiak előtt az USA egyértelműbb elköteleződésének lehetőségét a Kínai Köztársaság védelme mellett, közelebb hozva ezáltal a függetlenség kikiáltásának vágyott történelmi pillanatát. Ez a pillanat azonban jelenleg egyik mérvadó politikai tényező (a választásokon győztes párt és stratégiai partnerei) szerint sem érkezett el. Önmagában a tajvani választások kimenetele tehát nem fenyeget a helyzet olyan mértékű eszkalációjával, amely a hagyományos katonai erők közötti összecsapásokat valószínűbbé tenné, mint amilyen az a megelőző másfél évben volt. Amennyiben a tajpeji kormány nem szánja rá magát a kínai nemzeti egység eszméjének nyílt felmondására, Peking – legalább még néhány évig – valószínűleg megelégszik a status quo fenntartásával. Különösen, mivel egy „tajvani háború” számos olyan törésvonalat hozhatna felszínre a Kínai Népköztársaságban is, amelyek hosszú évekre visszavethetnék az ország fejlődését és beláthatatlan következményekkel járnának. Emellett megférnek még persze további katonai erődemonstrációk a sziget környezetében, de a nyílt összecsapás elkerülése mellett. A független Tajvan kikiáltása ugyanakkor – amire ma minden feszültség ellenére nagyon kevés esély mutatkozik – vörös vonalat jelent a pekingiek szemében. Egy ilyen esetben nem lehetne elkerülni a háborús eszkalációt, annak mindössze a kiterjedése lenne kérdéses. Lehetséges katonai forgatókönyveinek és politikai/gazdasági következményeinek áttekintése azonban már meghaladná elemzésünk kereteit.

Mindkét, jelen elemzésünkben vizsgált válság szereplőinek célja tehát a haszon maximalizálása a beláthatatlan következményekkel járó háborús kimenetel elkerülésével, ezért tűnjön bármilyen hangosnak is a csörte, a súlyosabb eszkaláció esélye valójában csekélynek tekinthető.

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

ELEMZÉSEK 2024/1

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta a kutatóintézet munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpontjának Stratégiai Védelmi Kutatóintézete független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Szerkesztés és tördelés:
Csiki Varga Tamás, Tóth Péter

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

2019 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)
2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)
2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)
2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Csoma Mózes; Háda Béla, 2024